

Управління освіти, молоді та спорту
Старокостянтинівської райдержадміністрації
Методичний кабінет

До 100-річчя від дня народження
Андрія Корнійовича Сиви
українського актора, народного артиста України
(усний журнал)

Мурка Л.В.
Вчитель художньої культури
Лажівської ЗОШ I-III ступенів
Старокостянтинівського району
Хмельницької області

30.12.1912 - 12.12.1994

Народився Андрій Сова в [Одесі](#) на Молдованці. Із самого дитинства в ньому боролися дві характерні для справжнього одесита риси - любов до моря та схильність до гумору. [Дитинство](#) провів на Балківській вулиці в будинку діда Онуфрія.

Коли підріс, віддали в приватний дитячий садок Клавдії Шевельової, де його навчали читати, декламувати, ліпити, малювати та правил хорошого тону. За це навчання мати віддавала майже половину місячного заробітку. Через бурхливі події 1917–1920 рр. студії припинилися. Аби перебути лихоліття, сім'я перебралася до родичів на Полтавщину. Там А.Сова закінчив два класи. Коли повернулися додому, діда вже не було, а будинок став чужим. Довелося наймати житло.

У Одесі пішов навчатися в школу імені Івана Франка, де працювало безліч гуртків — спортивний, хоровий, танцювальний, драматичний. До революції там був [Інститут шляхетних дівчат](#). З щирим теплом згадував артист учителів німецької, російської мов, а особливо — української, Костя Федоровича Арсені. У школі підліток уперше вийшов на сцену як герой п'єси «Робін Гуд».

Після школи Андрій Сова вступив до школи плавкладу. Про ті настрої він написав у спогадах «Дорога до сміху»: «Моряками станемо! А там — матрос, чи капітан, чи [кочегар](#), — значення не мало. Головне — море». Моторист І класу мріяв про Сейшели, далекі мандри, а потрапив на МТС у степове село — готувати трНародився в [Одесі](#) на [Молдаванці](#). [Дитинство](#) провів на Балківській вулиці в будинку діда Онуфрія.

Коли підріс, віддали в приватний дитячий садок Клавдії Шевельової, де його навчали читати, декламувати, ліпити, малювати та правил хорошого тону. За це навчання мати віддавала майже половину місячного заробітку. Через бурхливі події 1917–1920 рр. студії припинилися. Аби перебути лихоліття, сім'я перебралася до родичів на Полтавщину. Там А.Сова закінчив два класи. Коли повернулися додому, діда вже не було, а будинок став чужим. Довелося наймати житло.

У Одесі пішов навчатися в школу імені Івана Франка, де працювало безліч гуртків — спортивний, хорový, танцювальний, драматичний. До революції там був [Інститут шляхетних дівчат](#). З щирим теплом згадував артист учителів німецької, російської мов, а особливо — української, Костя Федоровича Арсені. У школі підліток уперше вийшов на сцену як герой п'єси «Робін Гуд».

Після школи Андрій Сова вступив до школи плавскладу. Про ті настрої він написав у спогадах «Дорога до сміху»: «Моряками станемо! А там — матрос, чи капітан, чи [кочегар](#), — значення не мало. Головне — море». Моторист І класу мріяв про Сейшели, далекі мандри, а потрапив на МТС у степове село — готувати трактори до сівби. Лише на двадцять першому році життя отримав «Морехідну книжку» й дістав направлення на теплохід «Цюрупа». В рейсах почав виявлятися талант майбутнього артиста: в закутку біля трюму збиралася вільна від чергування команда (це місце жартома називали брехайлівкою), і часто чулося: «Совушко, підкинь трошки гумору. Зобрази парочку речей із власного життя».

У 1935 році вступив до театального училища. Перша кінороль і одразу одна з провідних — у фільмі Мирона Білінського «Стара фортеця». У ньому грав і [Марк Бернес](#), який почав заохочувати юнака: «Розпрямляй крила, Сово, на всю широчінь». Потім брав участь у фільмах «Морський яструб», «У далекому плаванні», «Максимко», «У мирні дні», «Голубі дороги». Та хотілося чогось гумористичного. Отож зголосився на роль орангутанга в «Таємничому острові» Бориса Шелонцева. У фільмі "Танкер «Дербент» знімався з відомими акторами Василем Меркур'євим, Юхимом Копеляном, Лідією Сухаревською, в «Морському яструбі» — з Іваном Переверзєвим, Леонідом Кмітом, Ростиславом Сушкевичем. Кінцівку «Морського яструба» довелося змінити, бо вже почалася війна з фашистами. Сценарій адаптували до подій 1941 року [Юрій Олеша](#) і Веніамін Рискінд. Працювали під бомбами. Море було «нашпиговане» мінами. Дознімали картину на Каспії, монтували в [Тбілісі](#). Там і звістка застала, що Одесу захопили окупанти.

Студія евакуювалася до Ташкента. Сова одразу попрямував до військкомату, але Марк Бернес порекомендував колегу режисеру Леонідові Лукову на роль

артилериста в фільмі «Два бійці». За його участю створено також картини «У далекому плаванні», «Я — чорноморець».

Повернувся до Одеси в травні 1945 року. Там чекали на нього лише старенький батько та сестра Марія: мати вже померла, загинув на фронті старший брат. І тут познайомився з [Амвросієм Бучмою](#). Зустріч стала доленосною.

Молдаванка (Одеса)

**Молдаванка
Одеса**

Вул. М'ясоїдівська - одна з
центральної вулиць Молдаванки

Молдаванка — історична частина [Одеси](#) на терені [Малиновського](#) та [Приморського районів](#). Наприкінці 1700-х років Молдаванка являла собою окреме поселення, що складалося з приблизно двадцяти будинків. [1820](#) року місцевість улилася до міста, стала робітничим передмістям Одеси, де розташувалися промислові підприємства та мешкали їхні працівники.

Нині Молдаванка є переважно промисловим районом, але останніми роками на місці кількох промислових об'єктів виникають житлові будинки й офісні центри.

Світову славу здобула Молдаванка завдяки "Одеським оповіданням" [Ісака Бабеля](#).

Київський період розпочався зі вступу до Театру Радянської Армії. Завершилося й холостяцьке життя тридцятип'ятирічного актора: зустрів молоденьку артистку Галину Жирову. Побралися. Але цьому передувала цікава історія. Річ у тім, що на нього спочатку звернула увагу не дівчина, а її мама. Майбутня теща виділила серед інших чоловіка, який згодом став улюбленим зятем, сказавши доньці: «Придивися до нього. Він — талант!» (До слова, Андрій Корнійович дуже шанував Валентину Олександрівну. Навіть оселилися поруч із нею. І завжди привозив подарунки. Як кажуть, теща й зять жили душа в душу, бо були ті душі молоді до скону. Валентина Андріївна розказала, як старенька насмішила до сліз усю родину. Коли Андрій Корнійович повернувся з Америки і завітав до тещі з презентом, вона жартома запитала: «Андрюшо, а як там із сексом?» Мовляв, у нас про них пишуть казна-що. У цьому шлюбі народилися прекрасні діти: Олександр та Валентина. Син, який нині працює перекладачем при МАГАТЕ у Відні, й досі вдячний татові за те, що навчив його не халтурити, все робити ґрунтовно. Рід Соби продовжують онука Ольга — тлумач з французької, німецької та англійської мов, і маленька правнучка Софійка.)

Згодом театр ліквідували. Хлопці та дівчата створили «веселу й співочу бригаду», мандрували селами й містами України. Виступали де випадє — в клунях, у коморах, на полі. При гасових лампах, свічках або й при місячному сяйві. Музика, пісні, романси і, звичайно, гумор. Потім група розпалася. Дружина Соби — Галина Жирова — стала актрисою Театру імені Лесі Українки. Андрій Корнійович залишився при філармонії і повністю перейшов на гумор. Заприятелював зі [Степаном Олійником](#). Щира дружба тривала все життя.

Репертуар розширювався. На мініатюрі [Павла Глазового](#) натрапив випадково, взявши в бібліотеці тоненьку збілочку невідомого на той час автора. Це вже потім заприятелювали. Обговорювали теми, радилися з різних питань. Як згадував артист, часто він бував у сатирика і вдома, і на роботі, та жодного разу не повернувся з порожніми руками.

Перший сольний концерт у Колонному залі філармонії імені Миколи Лисенка відбувся при аншлазі. Коли в 1959 році створили «Укрконцерт», аудиторія ще розширилася. Юхим Березін і Юрій Тимошенко поставили спектакль до декади української літератури та мистецтва в Москві. Серед його учасників був і Андрій Сова. Виступили з тріумфом. Саме під час декади — 23 листопада 1960 року — Андрій Корнійович дістав аж дві чудові

звістки: про народження доньки Валентини та про присвоєння йому звання заслуженого артиста УРСР.

Нова програма, концерти у Великому театрі СРСР, у Ермітажі, Ленінградському театрі естради, по всіх куточках неосяжної держави — від Соловецьких островів аж до Сахаліну. Донька теж часто їздила з ним. Мала терпляче чекала за кулісами, доки тато виступить.

Були також виступи в Польщі, Німеччині, Чехословаччині, Америці, Франції, Канаді.

У домі Соби часто бували [Юрій Гуляєв](#), [Юрій Тимошенко](#), [Юхим Березін](#), [Таранець](#) і Ретвицький, [Діана Петриненко](#).

30 жовтня 1965 року земляки запросили Андрія Корнійовича на святкування знаменної події — присвоєння Одесі звання міста-героя. Серед гостей були й знані в усьому світі уродженці цього міста [Леонід Утьосов](#) та [Еміль Гілельс](#). Через тиждень Сова став народним артистом УРСР.

Потім було 16 років боротьби з тяжкою хворобою. Та не здавався: щодня сувора дієта (вівсяна каша без солі, з морською капустою чи яблуком, горіхами), щоб бодай не набрати зайвого кілограма, бо ходити й так тяжко. Гімнастика за будь-якої погоди (40 хвилин вправ щоранку). І робота з учнями: протягом багатьох років тричі на тиждень приходили до нього на Червоноармійську студенти Київського училища естрадно-циркового мистецтва по науку. Викладати в Театральному інституті імені Карпенка-Карого не дозволили: мовляв, не має вищої освіти.

Писав спогади, гумористичні оповідання з власного життя. Дуже багато читав. Особливо цінував Чехова — за лаконізм, конкретику і вміння побачити головне. Єдине, що докучало, — біль. Іноді скаржився доні: «Коли б хоч на секунду його позбутися, який би я був щасливий!» Та не хотів нікого обтяжувати своїми клопатами. На милицях обслуговував себе сам. Дружину відпускав на тривалі гастролі. Навіть заохочував, бо ніщо не повинно порушувати життєвий ритм.

Усе робив з артистизмом. Якщо писав комусь поздоровлення, то обов'язково щось дотепно віршував, komponував колаж. Любив тишу. Дуже йому не подобалося, коли треба було кудись їхати. В таксі (своїї машини не мав) прикривав характерний ніс рукою. Щоб не впізнали.

Могила Андрія Соби

Помер [11 грудня 1994](#) року. Похований [13 грудня](#) на [Байковому кладовищі](#)
В Одесі з [2000](#) року кожного вересня проводять Всеукраїнський конкурс
виконавців і авторів гумору та сатири, естрадного та фольклорного
мистецтва імені Андрія Со́ви.

4 СТОРІНКА ЖУРНАЛУ

Сова Андрій Корнійович

РОЛІ В КІНО

1970 **А человек играет на трубе** :: повар
(нет в титрах)

1968 **Разведчики** :: Черняк
боцман

1967 **Цыган** :: бухгалтер колхоза

1962 **Королева бензоколонки** :: Панас Петрович
начальник

бензоколонки

"Не смеши людей,

балерина!"

"Слезами недостачи не

перекроешь."

"Я 17 лет на этой бензоколонке работаю и, кроме благодарности,
никаких взысканий не имею."

"Ударил заботой и вниманием по молодым кадрам."

1962 **Ехали мы, ехали...** :: швейцар

1961 С днём рождения :: Будяк

1960 Обыкновенная история

1959 Если любишь...

1959 Весёлка :: Рындя

1958 Сватанье на Гончаровке | Сватання на Гончарівці :: Тимош

1958 Повесть наших дней :: Хомич

1958 Гроза над полями :: эпизод

1958 Годы молодые | Літа молодії :: Иван Семенович
директор дома культуры

1957 Правда :: караульный

1957 Гори, моя звезда | Гори, моя зоре :: шахтер
у пивного ларька

1956 **Павел Корчагин** :: петлюровец
(нет в титрах)

1956 **Необыкновенное лето** :: моряк из ночного патруля
(нет в титрах)

1956 **Есть такой парень** :: инженер-конструктор
коллега Тани Олениной

1956 **Долина синих скал** :: Кирюша
шофер

1955 **Тень у пирса** :: Василий
веселый матрос

1955 **Пути и судьбы** :: таксист
(нет в титрах)

1955 **Море зовет** :: Грицко, рыбак

1954 **Командир корабля** :: мичман Боровенченко

боцман

- 1953 **Тарапунька и Штепсель под облаками** (короткометражный) :: болельщик
(нет в титрах)

- 1952 **Максимка** :: Свистунов
матрос

- 1950 **В мирные дни** :: Сучков
матрос

- 1947 **Голубые дороги** :: матрос

- 1946 **Центр нападения** :: Степа Шувалов

1945 **В дальнем плавании** :: Аксёнов
писарь

1944 **Я - черноморец** :: боцман

1944 **Малахов курган** | **Last Hill, The** :: эпизод
(нет в титрах)

1943 **Родные берега** :: матрос
1943 **Пропавший без вести**

1943 **Два бойца** :: артиллерист
(нет в титрах)

1942 **Боевой киносборник № 11** :: партизан
1942 **Карьера лейтенанта Гоппа**
(нет в титрах)

1941 **Таинственный остров** :: Джуп

1941 **Монский ястреб** :: матрос

рулевой на "Чайке"

1941 **Боевой киносборник №8** :: боец
(нет в титрах)

1940 **Танкер "Дербент"** :: Алексеев
матрос

1939 **Моряки** :: подводник
(нет в титрах)

1938 **Старая крепость** :: Котька Григоренко